

Salpausselkä Geopark -rahoitus sopimus

3356/14.02/2019

Elvoltk 13.03.2019 § 24

Valmistelija: elinvoimajohtaja Heikki Mäkilä,
puh. 044 769 4141, etunimi.sukunimi@heinola.fi

Heinolan kaupunki on osallistunut Lahden ammattikorkeakoulun (LAMK) Salpausselkä Unesco Global Geopark -hankkeeseen. Hankkeen avulla on valmistauduttu siihen, että Salpausselän geologiselle alueelle Päijät-Hämeeseen syntyisi virallisen Geopark-statusen mukainen geomatkailukohde.

Hanketta on toteutettu sovitun mukaisesti Lahden Ammattikorkeakoulu vetoisesti. LAMK:n projektipäällikkö on esitellyt hankkeen etenemistä pysyväksi toiminnaksi Päijät-Hämeen kuntajohtajien kokouksessa 12.12.2018. Jotta hakemus UNESCO Global Geopark -statusen saamiseksi voidaan laatia vuoden 2019 aikana siten, että se olisi valmis jätettäväksi marraskuussa 2019, pitää kuntien osallistumishalukkuus olla tiedossa. UNESCO-prosessi on hidaskäyttöinen, joten alueemme voi saada UNESCO Global Geopark -tunnustuksen aikaisintaan keuhvällä 2021. Hankkeesta riippumattomista syistä hakemuksen jättäminen voi viivästyä 1-2 vuodelle. Yhdestä maasta saa hakuprosessissa olla yhtä aikaa vain kaksi hakemusta. Huhtikuussa 2019 selviää, läpäiseekö Saimaa Geoparkin hakemus UNESCO:n seulan vai jääkö hakemus jatkoajalle. Jos hakemus jää jatkoajalle, Suomesta on jo kaksi hakemusta UNESCO-prosessissa, eikä Salpausselkä Geopark -hakemusta voida jättää vuonna 2019.

Salpausselkä Geopark -statuksesta olisi seuraavanlaisia hyötyjä:

- Geopark-statusen on osoitettu lisäävän alueen matkailullista veto-voimaa ja lisäävän matkailua (erityisesti kansainvälinen matkailu), joka on Heinolan ja koko maakunnan kärkitoimiala
- Geopark nostaa esille alueen kohteita ("geokohteet") ja lisää näin alueen näkyvyyttä ja toimijoiden välistä yhteistyötä
- alueen kohteiden esille nostaminen lisää myös alueen asukkaiden kiinnostusta omaan lähiympäristöönsä ja lähimatkailuun sekä luonnossa liikkumiseen
- maailmanlaajuiseen verkostoon kuulumisen avaa uudenlaisen ikkunan mm. nuorisovaihdolle ja kansainvälisiin hankkeisiin

Toiminnan vakiinnuttamiseksi on suunniteltu, että perustetaan Lahden Seutu – Lahti Region Oy:n sisälle itsenäinen Salpausselkä Geopark -yksikkö, jonka toiminta alkaa 1.1.2020 (jatkossa yksikkö) kahden asiantuntijan (toiminnanjohtaja ja geologi) voimin. UNESCO

edellyttää, että tällaiset henkilöt palkataan, jotta Geopark-status voidaan myöntää. Pysyvän toiminnan rahoittaisivat Salpausselkä Geopark -kunnat. Asiaa on käsitelty 5.2.2019 Päijät-Hämeen kuntien puheenjohtajafoorumilla.

Yksikkö tulee määrittämään Salpausselkä-brändin sisällön ja tuoteistamaan sen yhteistyössä matkailun toimijoiden kanssa. Yksikön sijaitessa Lahti Regionin sisällä yhteistyö matkailun toimijoiden kanssa toimii luontevasti.

Yksikkö voi hakea ulkopuolista rahoitusta hanketoimintaan, ja hankkeiden myötä yksikössä voi ajoittain työskennellä useampi henkilö. Yksikkö työskentelee tiiviissä yhteistyössä Salpausselkä Geopark -kuntien ja niiden eri toimialojen kanssa. Yhteistyön edesauttamiseksi kunnissa toimii geopark-työryhmiä tai vähintään yhteyshenkilöitä. Yksikölle perustetaan ohjausryhmä, johon jokainen kunta nimeää edustajansa. Ohjausryhmä kokoontuu säännöllisesti, vähintään kaksi kertaa vuodessa. Kuntien edustajien lisäksi ohjausryhmään voidaan kutsua edustajia alueellisista organisaatioista. Lisäksi yksikön toiminnan tueksi perustetaan tieteellinen asiantuntijaryhmä, johon kutsutaan geopark-toiminnan tukemisesta kiinnostuneita eri aloja edustavia tiedeyhteisön jäseniä (esim. Geologian tutkimuskeskus, Metsähallitus, Helsingin yliopisto).

Salpausselkä Geopark –yksikkö perustetaan toistaiseksi. Yksikön toiminnan jatkoa tarkastellaan vuosittain mm. UNESCO Global Geopark –nimityksen toteutumisenäkymien mukaan. Vuoden 2019 ajan Salpausselkä Geopark –toiminnasta vastaa Salpausselkä Geopark –hanke. Tavoitteena on jättää hakemus UNESCOlle marraskuussa 2019, jolloin UNESCO Global Geopark –nimitys voitaisiin saada aikaisintaan vuonna 2021. Hakemuksen jättäminen ja samalla nimityksen aikaisin mahdollinen ajankohta saattavat lykkääntyä meistä riippumattomista syistä 1-2 vuodella.

Salpausselkä Geopark –yksikön perustamisesta ja rahoittamisesta laaditaan kuntien välinen sopimus. Pysyvän toiminnan käynnistämiseksi tarvittava vuosittainen perusrahoitus on vähintään 150 000 euroa (muissa Suomen geoparkeissa 150 000 – 172 000 euroa). Kustannusten jakoa käsiteltiin 5.2.2019 Päijät-Hämeen Puheenjohtajafoorumilla. Suunniteltu kuntien välinen asukaslukuun perustuva kustannusten jako (euroa vuodessa):

Lahti 96 000
Hollola 24 000
Heinola 19 000
Asikkala 8 000
Kärkölä 4 000
Sysmä 4 000
Padasjoki 3 000

Yhteensä 158 000 euroa vuodessa

Kustannusten jaon perusteet: Lahti maksaa 0,8 euroa per asukas, muut yhden (1) euron per asukas (pyöristys lähimpään tuhanteen). Kuntien kokoeroista johtuen Lahti maksaa tälläkin jakotavalla valtaosan kustannuksista. Lahden suhteellinen maksuosuus on pienempi kuin muilla, koska Lahden kaupungin ympäristökasvattaja tulee käyttämään suurimman osan työajastaan geopark-työhön koko alueen hyväksi. Näin on toimittu jo hankeajanakin. Lahden kaupungin henkilöstössä on myös muita asiantuntijoita, joiden työnkuvaan voi yhdistää geopark-työtä, ja joiden työpanosta yhteinen geoparkimme tarvitsee.

Jatkossa tavoitellaan rahoitusta myös yrityksiltä. Kehittämistoimintaan on lisäksi tarpeen hakea hankerahoitusta.

Elinvoimajohtajan (HM) ehdotus:

Elinvoimalautakunta päättää sitoutua rahoituksen osalta Salpausselkä Geopark-toimintaan enimmäismäärään 1 €/asukas/vuosi. Rahoitusosuutta pyritään pienentämään ulkopuolisella rahoituksella (yritykset ja hankerahoitukset).

Päätös: Elinvoimalautakunta hyväksyi päätösehdotuksen yksimielisesti.

Muutoksenhaku: oikaisuvaatimusohje, kunnallisasiat

Tiedoksianto: Virallinen ote Lahden ammattikorkeakoulu